

FUNDACIÓ INSTITUT DE REINSEPCIÓ SOCIAL (IRES)

Seu social: Barcelona

Àmbit geogràfic: estatal

Forma jurídica: fundació

202 persones treballadores

40 persones voluntàries

22 persones sòcies

Persones ateses

- 5.327 a serveis a la infància i la joventut
- 8.610 a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social

www.fundacioires.org

Breu història de l'organització

IRES va néixer l'any 1969 com una entitat dedicada a la lluita contra la marginalització social, i l'impuls de la transformació social. Al llarg de més de 50 anys, l'entitat (primer associació i després Fundació) s'ha anat adaptant i ha contribuït a la millora social a través del treball directe, el desenvolupament de coneixements, l'impuls per la transformació i la innovació social.

IRES va ser la primera entitat social professional orientada a la reinserció de persones sense recursos i en situació d'exclusió social. Alhora va impulsar la creació de la primera escola d'educadors socials d'Espanya. També va ser pionera en el treball per a la reinserció social amb persones recluses i les seves famílies, desenvolupant accions amb un fort contingut preventiu.

La Fundació IRES ha fet aportacions rellevants en el camp de la detecció i prevenció de la violència adreçada als infants, als adolescents i llurs famílies, a la lluita contra la drogodependència, en les mesures penals alternatives o en la renda mínima i en la no prolongació del cicle de la pobresa vers les futures generacions. Actualment, en destaquem les tasques d'incidència en qüestions d'igualtat de gènere adreçades als homes, l'apoderament dels joves mitjançant les noves tecnologies, o l'acompanyament a les famílies i els seus membres en situacions de conflicte.

Missió

La missió de la Fundació IRES és promocionar l'atenció integral de famílies en situació de vulnerabilitat, atenent especialment a la infància, adolescència i joventut, mitjançant un acompanyament social, psicològic i educatiu. Treballa a partir de la inclusió social de les persones per potenciar els seus recursos personals i contribuir a la millora de la seva qualitat de vida, de forma individual i col·lectiva.

Descripció activitat

IRES Treballa en l'atenció integral a les famílies en situació de vulnerabilitat a través d'ecosistemes de programes socials sincronitzats entre ells. Ecosistema entès com un espai on conflueixen programes i serveis de l'entitat. I en col·laboració amb altres serveis de la comunitat, on es plantegen intervencions transversals i personalitzades, amb l'objectiu de promocionar i potenciar el desenvolupament dels itineraris vitals de les persones (personal, familiar i relacional; formatiu-laboral; material, de salut, cultural i esportiu) procurant donar una atenció holística a les famílies i persones ateses, acompanyant-les en els seus processos vitals a través d'equips especialitzats en l'àmbit social, psicològic i educatiu.

Ha desenvolupat metodologies enfocades a atendre de forma integral a les famílies en situació de dificultat personal i/o social i treballar els vincles i els recursos que les enforteixen.

A més, treballa la recerca i la formació, creant models innovadors d'intervenció, i també desenvolupa campanyes de sensibilització i incidència per fer visibles els problemes i les necessitats socials.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA**Projecte Àmber****Breu descripció**

ÀMBER és un projecte d'acompanyament emocional i terapèutic de proximitat, que té com a objectiu general millorar la salut i benestar emocional a dones del barri de La Verneda-La Pau que es troben en situació de vulnerabilitat o risc d'exclusió social. El projecte ha potenciat que les dones donessin les primeres passes per reactivar la seva xarxa social i conèixer els recursos del barri. Alhora que han treballat individualment i des d'un punt de vista terapèutic aquells aspectes identificats com a necessaris i que permeten que s'apoderin, puguin gestionar la incertesa actual i reprendre el control de la seva vida.

L'enquadrament de la proposta s'ha emmarcat en el model bi-o-psico-social i cultural a través de la intervenció estratègica breu, regulada i centrada en les necessitats identificades en la persona, des de la integració de l'autoregulació i la consciència dual.

Aquesta metodologia ha permès un procés vinculat a:

- Un treball en la desconstrucció de la pròpia història, per connectar amb l'origen de les seves vivències i la seva posició de rols en la vida i en el moment actual.
- La identificació i verbalització de problemàtiques concretes.
- La identificació i estimulació dels seus recursos interns per a la resolució de les seves pròpies dificultats a l'hora de viure el dia a dia.
- L'acompanyament en la creació i en la construcció del procés d'integració de la seva pròpia autonomia i apoderament.
- L'enfortiment de la pròpia autoestima i la resiliència anestesiada, que permet afrontar millor l'adversitat i les dificultats.

Cal destacar la importància de les sinergies amb altres serveis, equipaments i projectes comunitaris del barri, no només des del punt de vista de la derivació, també des de la importància del treball interdisciplinari, la prescripció social i el treball en xarxa com a base fonamental per l'impacte d'aquest acompanyament.

Aportació de valor de la iniciativa

Centrat en l'atenció cap a les dones més silencioses. Els bons resultats d'aquesta experiència han reafirmat la necessitat de comptar amb un servei d'aquestes característiques. El fet que les dones tinguin accés a un espai de proximitat (casals de barri) i tinguin el temps necessari per sentir-se escoltades, sense sentir-se avaluades, d'entrada ja genera i desencadena efectes positius en la seva salut emocional. Alhora permet que es vinculin a altres serveis als quals moltes vegades no arriben, sigui per desconeixement o per rebuig a la possible estigmatització que implica d'entrada anar a un centre de salut mental, PIAD, Serveis Socials, etc. Un espai d'acompanyament i contenció emocional individual de proximitat, que es troba en un espai comunitari i desmedicalitzat, però vinculat a la xarxa de serveis públics i comunitaris, genera canvis molt més ràpids i sostinguts en el temps, enfortint els resultats de les intervencions comunitàries grupals.

Principals objectius assolits

- Oferir a la dona un espai d'escolta i contenció emocional individual.
- Atendre les situacions d'incertesa /crisi emocional provocades per la pandèmia que l'afecten i ajudar-la a connectar amb els recursos interns i externs que té per afrontar-les.
- Afavorir la vinculació de la dona als equipaments comunitaris i a la xarxa social local.
- Derivar-la als recursos o serveis especialitzats, si és el cas.

Principals resultats obtinguts

S'han atès 30 dones d'entre 30 i 65 anys residents al barri de la Verneda La Pau, de les quals:

- El 66,66% no treballen per causes diverses. La majoria no reben una prestació econòmica.
- El 46,66% són dones d'origen migrat.
- El 46,66% tenen persones a càrrec, la majoria dels casos menors o persones grans.

Comptar amb un espai d'escolta, d'acompanyament i contenció emocional individual de proximitat i de confiança, ubicat a un espai comunitari i desmedicalitzat (que treu l'estigmatització o prejudici que a vegades podria generar un espai medicalitzat o públic o de gestió d'ajudes socials directes) vinculat a la xarxa de serveis públics i comunitaris, d'entrada ha generat i desencadenat efectes positius en la salut emocional de les dones, ja que durant les sessions elles han pogut:

- Desconstruir la seva pròpia història i ordenar-se internament.
- Identificar i verbalitzar problemàtiques existents.
- Identificar alguns problemes que estaven invisibilitats per elles mateixes (pensaments suïcides, identitat sexual, dols no resolts, possible violència intrafamiliar, entre d'altres).
- Identificar i estimular els seus recursos interns.
- Incorporar eines per integrar la consciència corporal, l'autoregulació i per tant, la disminució d'ansietat i d'estrès i així estar més presents a l'hora d'avaluar situacions i prendre decisions davant les dificultats.
- Enfortir la seva autoestima i autonomia personal.
- Identificar recursos externs de la xarxa de serveis i fer les accions corresponents.

Abast de l'experiència

L'abast de l'experiència es centra en la implementació d'un projecte d'intervenció àgil i dinàmic en coordinació amb la xarxa comunitària del barri de La Verneda- La Pau per donar resposta terapèutica a les necessitats de dones invisibilitzades. En aquest sentit, l'experiència ha permès obrir les portes a persones que es troben en una situació de "límb" per tal que puguin rebre una primera atenció i una derivació (en els casos que ho requerien) a altres serveis de la xarxa pública. El projecte Àmber és un complement a altres serveis consolidats, en cap cas és un substitut. És un projecte impulsor en l'atenció a les dones.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 2

Membres equips directius: 1

Ateses: 30

Principals factors clau d'èxit

Pla d'atenció personalitzada, d'acord amb les necessitats de la dona i prioritant els principals àmbits de la salut emocional.

La proximitat com a eix vertebrador:

- llocs d'atenció presencial i virtual,
- adaptació a la disponibilitat horària de la dona,
- espai desmedicalitzat de confiança, d'escolta i contenció per les dones que hi han tingut accés.

Treball des de la metodologia Ecosistema IRES i en sinergies amb altres serveis, equipaments i projectes d'acció comunitària del barri, no només des del punt de vista de la derivació, també des de la importància del treball interdisciplinari, la prescripció social i el treball en xarxa com a base fonamental per l'impacte d'aquest acompanyament.

Capacitat d'adaptació de l'entitat i l'equip per donar resposta a les necessitats identificades.

La Fundació IRES disposa al Districte de Sant Martí d'un Ecosistema específic de projectes i serveis que treballa conjuntament amb la xarxa de serveis municipals del territori. D'aquest conjunt de serveis i projectes destaquen: Casal en Família – Taula Proinfància, Projecte Click, Projecte Aferra't i el Projecte Al Barri ens Cuidem – Taula de Salut de Persones Adultes. Aquesta atenció integral a les famílies situa l'entitat com a referent en el districte i en les diferents xarxes i taules del territori.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

Reptes;

- Articular un servei per donar una resposta ràpida i intensa davant les problemàtiques detectades. En 6 setmanes es va aconseguir atendre a 30 dones.
- Malgrat ser una intervenció de curta durada, gràcies a la identificació prèvia de necessitats i de persones es va poder portar a terme durant el temps previst.
- Tenint present les condicions o prescripcions des de l'àmbit sanitari, l'atenció presencial s'ha pogut fer a diferents espais del barri per fer-lo més proper a les dones, incorporant els protocols preventius necessaris per oferir una atenció presencial segura. També es va oferir el format trucada, videotrucada en aquells casos que es va considerar necessari.

- Davant molts casos on la situació que presentaven les dones era complexa, s'han prioritzat aquells àmbits que li permetessin identificar i verbalitzar problemàtiques existents, així com incorporar eines per integrar l'autoregulació i per tant, la disminució d'ansietat i d'estrès per així estar més presents a l'hora d'avaluar situacions i prendre decisions davant les dificultats.

Elements innovadors que aporta l'experiència

- La proximitat com a eix vertebrador (espais comunitaris dins del barri, desmedicalitzats i de confiança).
- La prescripció social i l'enfocament comunitari (treball en xarxa i coordinació amb serveis, equipaments i projectes del territori).
- Atenció oberta a les dones adultes que sentin la necessitat i que estiguin vinculades a projectes o serveis de l'ecosistema d'IRES o del territori, sense "etiquetes" o diagnòstic previ específic que exclouin o autoexclouin a la persona de ser atesa.
- Atenció a dones que no tenen integrat el seu malestar i les conseqüències que es desprenen, però saben que no estan bé.
- Detecció i prevenció de situacions de vulnerabilitat i risc social, detectant factors i indicadors de risc, de resiliència i de protecció.
- Atenció al perfil de població que moltes vegades anomenem "l'lim", entès com el col·lectiu de persones en transició, que no compten amb patologies diagnosticades o que es troben en processos de crisi a conseqüència de viure en condicions adverses i de precarietat socioeconòmica i que necessiten atenció i que moltes vegades es queden fora del circuit d'atenció, ja sigui pel col·lapse existent dels serveis públics o justament per no presentar un diagnòstic específic com per ser derivada a un servei públic específic de salut mental.
- La intervenció individual ha estat regulada i centrada en les necessitats identificades en la persona, des de la integració de l'autoregulació i la consciència dual, fonamentada en el paradigma de la teoria psicològica humanista integrant la perspectiva de gènere.
- S'ha abordat la dimensió psicològica, biològica i emocional, a través de diverses tècniques vivencials i de psicoeducació.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

El projecte és perfectament replicable i adaptable a noves necessitats per atendre a dones i també a homes. Gràcies a les aliances estratègiques i al treball en xarxa es detecten les necessitats i es valora la viabilitat de les intervencions, adaptant les actuacions a les singularitats i necessitats del territori. A partir d'aquesta valoració, en cas de decidir replicar-ho, només caldria la contractació dels/les professionals/psicòlegs necessaris/es, que aplicarien el seu enfocament de treball d'acord amb les necessitats del territori d'actuació.

Les necessitats que han sigut identificades i treballades a partir de l'experiència exploratòria en el marc del projecte Àmber han donat l'oportunitat d'emmarcar els fenòmens manifestats per les persones participants, que es van repetint en el temps. Les necessitats percebudes deixen evidència que existeix una alta necessitat en relació amb la demanda d'atenció individual.

Com a recull de l'anterior i atenent que les conseqüències generades per la COVID-19 s'allarguen, l'entitat considera que és important continuar oferint un servei d'aquestes característiques, per tal de donar atenció a les dones que ara ho necessiten. La crisi econòmica i l'agreujament de les situacions de vulnerabilitat i precarietat continuaran afectant sens dubte a la salut emocional de les persones i especialment de les dones i es requeriran serveis comunitaris i de proximitat com espais segurs d'autocura, que puguin donar resposta a les necessitats identificades al territori i que siguin un complement important a la feina que s'està fent des dels serveis públics.